

SAMENVATTINGEN - RÉSUMÉS - ABSTRACTS

Aims and determinants of Belgium's foreign policy

CHRISTOPHE CHEVALIER

The case of the Austro-Prussian war of 1866

The aim of Belgium's foreign policy in the 19th century, in the light of the various national interests, was always to avoid conflict and to maintain cordial relations with its European neighbours. In his book, *België en zijn buitenlandse politiek 1830-2015*, Professor Rik Coolsaet has tried to identify those national interests – the determining factors of Belgian foreign policy – and the power relations that governed them. Based on his observations, he has listed and structured them.

This article proposes to revisit the prioritization of those determinants, comparing the theses defended by Rik Coolsaet with a practical case-study. In this context, the European crisis of 1866 seemed like an ideal case-study. Involving directly or indirectly the five great powers of the continent during the war between Prussia, Italy and Austria, this crisis erupted after King Leopold II's accession to the throne, a critical episode for Belgium that had just lost its first ruler (who was also a figure of great importance on the European political scene). We therefore aimed to reveal the principles and objectives with which the Belgian Government developed and implemented its foreign policy, but also to identify the role and importance of the different actors within Belgian diplomacy.

Comparing the results of our study to those developed in *België en zijn buitenlandse politiek 1830-2015*, we have tried to

explain the differences and to refine our analysis by using concepts borrowed from political science : the notions of *crisis* or *temporality* are thus used to verify if there really is a strict and dogmatic hierarchy of the determining factors of Belgium's foreign policy as they have been described by Rik Coolsaet.

Doelstellingen en kader van de Belgische buitenlandpolitiek

CHRISTOPHE CHEVALIER

De casus van de Pruisisch-Oostenrijkse oorlog van 1866

De verschillende nationale belangen die het buitenlandse beleid van België in de 19de eeuw bepaalden, hebben altijd tot doel gehad om het koninkrijk ver van alle conflicten te houden en om vreedzame betrekkingen te onderhouden met de Europese burens. In *België en zijn buitenlandse politiek 1830-2015* heeft prof. dr. Rik Coolsaet geprobeerd om deze nationale belangen, tevens determinanten van het Belgische buitenlandse beleid en van de machtsverhoudingen, te identificeren. Hij heeft ze op basis van zijn onderzoek geïdentificeerd en er een hiërarchie in aangebracht.

In dit artikel wordt deze hiërarchie getoetst aan een concrete casus : de Europese crisis van 1866. Deze crisis lijkt een ideale testcase : de vijf grote continentale machten waren van ver of dichtbij betrokken bij de oorlog tussen Oostenrijk en Pruisen / Italië, een conflict dat zich afspeelt onmiddellijk na de troonbestijging van Leopold II. Het is een kritieke periode voor België dat zijn eerste vorst, trouwens ook een belangrijke figuur op het Europese politieke toneel, verliest. We wilden achterhalen welke principes en doelstellingen richtinggevend waren voor de

Belgische regering bij de uitwerking en de uitvoering van haar buitenlandse beleid. De rol en het belang van de verschillende actoren van de Belgische diplomatie werden eveneens geïdentificeerd.

Door de resultaten van deze studie te vergelijken met wat in *België en zijn buitenlandse politiek 1830-2015* wordt beschreven, werd er ook geprobeerd om de verschillen te verklaren. De analyse werd verfijnd door gebruik te maken van concepten uit de politieke wetenschap : de noties *crisis* en *temporaliteit* werden aangewend om na te gaan of er wel degelijk een strikte en dogmatische rangschikking bestaat voor de determinanten van het Belgische buitenlandse beleid zoals Rik Coolsaet beschrijft.

Les objectifs et déterminants de la politique étrangère belge

CHRISTOPHE CHEVALIER

Le cas du conflit austro-prussien de 1866

La politique étrangère de la Belgique du 19ème siècle, mue par la confluence de divers intérêts nationaux, a toujours eu pour objectif de maintenir le royaume éloigné de tout conflit et de maintenir des relations cordiales avec ses voisins européens. Le professeur Rik Coolsaet, dans son ouvrage *België en zijn buitenlandse politiek 1830-2015*, a tenté d'identifier quels étaient ces intérêts nationaux – ces déterminants de la politique étrangère belge – ainsi que les rapports de force qui régissaient ceux-ci, les classifiant et les hiérarchisant sur la base de ses observations.

Cet article se propose de revenir sur la hiérarchisation de ces déterminants, en confrontant les thèses défendues par Rik Coolsaet à un cas d'application pratique. Dans cette optique, la crise européenne de 1866 nous

a paru le choix idéal. Impliquant de près ou de loin les cinq grandes puissances du continent à l'occasion de la guerre opposant l'Autriche à la Prusse et l'Italie, cette crise suit directement l'accession au trône du roi Léopold II, épisode critique pour la Belgique, qui y perd son premier souverain et une figure de grande importance sur la scène politique européenne. Nous avons donc cherché quels sont les principes et les objectifs auxquels le Gouvernement belge se réfère dans l'élaboration et la mise en pratique de sa politique étrangère, mais aussi identifié le rôle et l'importance des différents acteurs de la diplomatie belge.

Comparant les résultats de notre étude à ceux développés dans *België en zijn buitenlandse politiek 1830-2015*, nous avons cherché à en expliquer les différences et à affiner notre analyse en ayant recours à différents concepts empruntés aux sciences politiques : les notions de *crise* ou de *temporalité* sont ainsi mises à profit pour vérifier s'il existe réellement une hiérarchisation stricte et dogmatique des déterminants de la politique étrangère belge tels qu'ils ont été décrits par Rik Coolsaet.